

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין

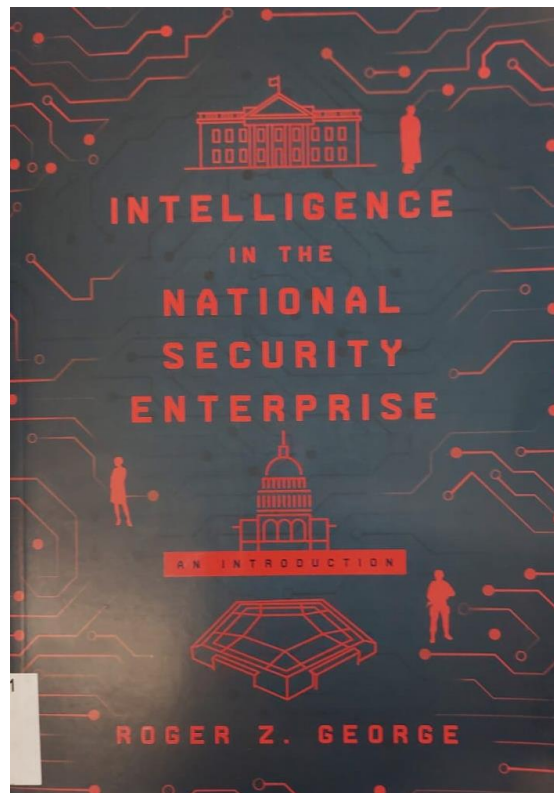

המרכז למורשת המודיעין

על המודיעין והביטחון לאומי – רוג'ר ג'ורג'¹

על המדף- עילי מנחם

10 ספטמבר 2022

¹ Washington DC, United States: Georgetown University Press, February 2020
רוג'ר ג'ורג' מלמד ביטחון לאומי באוניברסיטאות בארה"ב (Pepperdine University & Occidental College) ובאוניברסיטת Georgetown). בנוסף, הוא לימד אסטרטגיית ביטחון לאומי ב-US National War College בין השנים 2009-2015. קודם לכן שירת 30 שנה כאנליסט ב-CIA היה בצוות תכנון מדיניות במחלקת המדינה ובמחלקת ההגנה והיה קצין מודיעין לאומי של אירופה.

מטרת הספר **Intelligence in The National Security Enterprise**, שנכתב על-ידי Roger Z. George, לתאר את הדרך שבה קהילת המודיעין ומקבלי החלטות צריכים לעבוד יחד, כדי לאמץ מדיניות טובה יותר. בהעדר שת"פ איכותי, המדיניות נפגעת, בין אם מכיוון שהמודיעין לא נכון או בגלל שהתעלמו ממנו. יחד עם זאת, מדגיש ג'ורג', כי גם מערכת יחסים טובה, אין בה כדי להבטיח שהמדיניות תצליח, אך הסבירות לכך עולה.

הספר ממחיש באמצעות דוגמאות פרקטיות כיצד המודיעין ממלא תפקיד משמעותי בקבלת החלטות בביטחון לאומי. ניסיונו האישי של הכותב כחוקר מודיעין פוליטי-צבאי ב-CIA, במחלקת המדינה ובמשרד ההגנה בשנות ה-80 המאוחרות ובתחילת שנות ה-90, עיצב את הדרך שבה הספר מתייחסת למפגש של המדיניות עם המודיעין.

הספר מעמיק את ההבנה אודות התרומה של המודיעין להתפתחות מדיניות הביטחון הלאומי של ארה"ב שרוב הספרות אודות מדיניות החוץ האמריקאית מציגה בקיצור. יצוין, כי ההגדרה של ביטחון לאומי הורחבה בספר מעבר לנושאים מסורתיים של צבא ודיפלומטיה, וכוללת נושאים גלובליים, כלכליים וחברתיים.

פרקי הספר מאורגנים סביב סוגי החלטות של קובעי מדיניות. כאשר השאלות המופנות אל המודיעין הן יותר תעלומות מאשר סודות (לפי ההמשגה של ג'וזף ניי). ישנן תעלומות שקהילת המודיעין יכולה לשער או לפתח תרחיש אפשרי כדי לעזור למקבלי החלטות להכין אסטרטגיות ואפשרויות להתמודד עם הנסיבות המשתנות. בנוסף, יש סוג אחר של שאלות, שקהילת המודיעין יכולה להביא לגביהן עובדות שונות לדיון כדי שקובעי המדיניות יעריכו את הסיכונים שארה"ב ובנות ברית צריכות

להתמודד איתם (למשל, בסוגיה הסינית). לפעמים קובעי מדיניות פשוט מבקשים לחשוב על בעיה, ולפעמים הם מבקשים מחפשים עובדות ספציפיות. לפיכך, על קהילת המודיעין להיות ערוכה להתמודד עם מגוון רחב של שאלות.

הפרקים בספר:

פרק 2 מגדיר מהו מודיעין ומהם הממדים שלו, מתודות לאיסוף מודיעין ותרומתן לניתוח. בנוסף, הפרק עוסק בערך של מודיעין עבור תהליכי קבלת החלטות.

פרק 3 עוסק במבנה הנוכחי ובתהליכי קבלת ההחלטות של מיזם הביטחון הלאומי, ה-NSE (national security enterprise). הפרק מתייחס למדיניות של סוכנויות המודיעין ולמכניזם הפנים ארגוני המשמש לפיתוח ויישום אסטרטגיות של ביטחון לאומי.

פרק 4 עוסק במבנה של קהילת המודיעין ומאפיין את סוכנויות המפתח שמשותפות בדרך כלל ב-NSE. הפרק מתייחס בעיקר למודיעין שמספקים לחברי ה-NSC (national security council, המועצה לביטחון לאומי) כמו גם למקבלי החלטות במשרדי הממשל, שהם הצרכנים העיקריים של קהילת המודיעין. הפרק מציג לקוראים כמה אתגרים מנהיגותיים מתמשכים בניהול מודיעין.

פרק 5 עוסק בתפקיד שממלא המודיעין בתהליכי ביטחון לאומי. הוא מתאר את הקונספט של מעגל המודיעין ועוסק בתפקידים התומכים בתהליך קבלת החלטות. הפרק מתייחס להחלטות פרקטיות ומשימות ספציפיות שתומכות בהליך קבלת ההחלטות.

פרק 6 מתאר את המודיעין האסטרטגי ואת השימוש בו לגיבוש אסטרטגיות ארוכות טווח ומדיניות. הוא מפרט את סוגי המודיעין האסטרטגי שזמינים למקבלי ההחלטות. במסגרת זו, הפרק חוקר את תפקיד הערכת המודיעין הלאומי, וכיצד בונים אותה. זאת ועוד, הפרק מתייחס למספר דוגמאות אודות הערכת המודיעין הלאומי מהעבר.

פרק 7 מתאר את האחריות של קהילת המודיעין לספק התרעות על איומים לארה"ב ולגבי האינטרסים האמריקניים מחוץ לארה"ב.

פרק 8 מתייחס למשימות של תמיכה במדיניות, שמקבלת כל סוכנות ביטחון לאומי בממשל האמריקאי. הפרק מדגים כיצד המודיעין תומך במקבלי ההחלטות עם מידע וניתוח רלוונטי להחלטות שלהם, מבלי לגבות אותן או להתנגד להן. הפרק מתייחס ל- President's Daily Brief (עדכון המודיעין היומי לנשיא) ולתהליך גיבושו. הפרק גם מתאר דרכים מיוחדות אחרות של המודיעין לתמוך במקבלי ההחלטות בנושאים שונים (ניהול משברים, משאים-ומתנים בינלאומיים ומלחמה בטרור).

פרק 9 מתמקד במשימות מודיעיניות מיוחדות המוגדרות כמשימות סמויות או חשאיות. הפרק מתאר כיצד פעולות סמויות מאורגנות ומפוקחות על ידי הרשות המבצעת והשופטת.

פרק 10 מתייחס למערכת היחסים המורכבת בין המודיעין לבין תהליכי קבלת ההחלטות. הוא מפרט את המקום שקהילת המודיעין תופסת בהערכת האפקטיביות של המדיניות האמריקאית, ואת המורכבות שתפקיד זה יוצר. הפרק מתייחס לסיכונים בפוליטיזציה של מודיעין.

פרק 11 בוחן את האופן שבו המודיעין יכול לפעול באופן הטוב ביותר בתוך הדמוקרטיה האמריקאית תוך שילוב בין שמירה על זכויות לצד הקפדה על צרכי הביטחון הלאומי. הפרק עוסק בהיבטים אתיים וחוקיים בסוגיות מודיעיניות.

חשיבותו של הספר הוא בכך שהוא משלב בין תיאוריה, מקרים היסטוריים ופרקטיקה. הפרקים בספר כוללים רקע תאורטי ארוך ומפורט אודות המודיעין ואודות ארגוני המודיעין בארה"ב, ההיסטוריה שלהם וחלוקת התפקידים ביניהם. מעבר לכך, הפרקים מפרטים על השפעתם של אירועים מההיסטוריה על התפתחות קהילת המודיעין. מלבד הנושאים הללו, הספר עוסק בממשק שבין קהילת המודיעין לבין דרגי מקבלי ההחלטות. מעבר לתאוריה ולפרספקטיבה הרחבה שהספר מספק, הספר גם כולל תובנות והצעות פרקטיות, שמטרתן לייעל את הממשק שבין קהילת המודיעין לבין דרג מקבלי ההחלטות.